

Agendapunt 4. Verslag 20 november 2021

Verslag 44e partijcongres ChristenUnie (online)

1. Opening

Ankie van Tatenhove (voorzitter Landelijk Bestuur) opent de vergadering met gebed.
Vicevoorzitter Harmke Vlieg opent het huishoudelijke deel.

3. Verslag congres 17 april 2021

Er zijn geen aanmerkingen gemaakt op het verslag dus het wordt bij deze vastgesteld.
Meelezers deze keer zijn Paulien Hoekstra en Marnix van 't Riet.

4. Herziening Integriteitssysteem (Geschillenregeling, Gedragscode, Vertrouwensregeling)

Het partijcongres van 20 november 2021 besluit om in het kader van de herziening van het integriteitssysteem van de ChristenUnie:

- alle voorgestelde wijzigingen in de gedragscode, zoals aangegeven in de bekendgemaakte bijlage A vast te stellen,
- de nieuwe vertrouwensregeling en geschillenregeling zoals aangegeven in de bijlagen B en C vast te stellen en de oude vertrouwensregeling en geschillenregeling in te trekken en
- de in artikel 1.7 van de nieuwe geschillenregeling opgenomen regel over verenigbaarheid van functies in de betreffende Regeling Verenigbaarheid Functies aan te passen.

Hanneke Palm licht de stukken toe. Binnenkort komt het partijbureau met een handreiking over integriteit. Het Landelijk Bestuur raadt aan integriteit regelmatig op de agenda te zetten en de gedragscode te herlezen en te bespreken. Er zijn al twee vertrouwenspersonen, die staan op de website. De huidige geschillencommissie had een slapend bestaan, en wordt met dank opgeheven. Er komt een nieuwe commissie en die mag zich ook uitspreken over het Landelijk Bestuur.

Stemming:

Voor: 521

Tegen: 2

Onthouding: 18

Deze nieuwe regelingen zijn aangenomen.

5. Benoeming van geschillencommissie

Het partijcongres van de ChristenUnie van 20 november 2021 besluit om de volgende acht personen te benoemen als voorzitter, lid of plaatsvervangend lid van de geschillencommissie, zoals bedoeld in de door het partijcongres vastgestelde Geschillenregeling:

1. Asger Frederiksen vast lid
2. Anneke den Hertog plaatsvervangend lid
3. Sandra Kooij vast lid
4. Arjan Koorevaar plaatsvervangend lid
5. Nathalie Nede vast lid
6. Marnix Oosterhoff vast lid
7. Coen van Rooyen plaatsvervangend lid
8. Dick van Vliet vast lid/voorzitter.

+ Geef geloof een stem

Thijs van Daalen, voorzitter van de selectiecommissie, licht het selectieproces toe.

Stemming:

Voor: 596

Tegen: 0

Onthouding: 19

Het voorstel is aangenomen.

6. Fractiereglement

Het Landelijk Bestuur stelt het partijcongres d.d. 20 november 2021 voor het volgende besluit te nemen: Alle fracties en de delegatie in het Europees Parlement van de ChristenUnie zijn verplicht tot het vaststellen van een fractie- of delegatiereglement voor de fractie of delegatie waarvoor het bestuur verantwoordelijk is. De voor de betreffende fractie en delegatie verantwoordelijke besturen zien erop toe dat dit zo spoedig mogelijk gebeurt. Zolang dit niet gebeurt is, is het modelfractiereglement dat voor de respectievelijke geleding is vastgesteld door het bestuur van de Bestuurdersvereniging richtinggevend.

Stemming:

Voor: 514

Tegen: 6

Onthouding: 58

Het voorstel is aangenomen.

7. Wijziging Reglement Kandidaatstelling en verkiezingen

Het Landelijk Bestuur stelt het partijcongres d.d. 20 november 2021 voor het volgende besluit te nemen: Het partijcongres besluit om alle voorgestelde wijzigingen in het reglement Kandidaatstelling en Verkiezingen, zoals aangegeven in bijlage A van de bekendgemaakte stukken vast te stellen. Naar aanleiding van de Herziening Integriteitssysteem, moest ook het Reglement Kandidaatstelling en Verkiezingen worden aangepast. In artikel 20 van het reglement worden klachten over de kandidaatstellingsprocedure verwezen naar een vertrouwenspersoon. In de praktijk blijkt dat lang niet altijd de meest aangewezen weg te zijn. Dat is vanuit het oogpunt van het integriteitssysteem de reden om dit artikel te herzien.

Stemming:

Voor: 487

Tegen: 4

Onthouding: 62

Deze wijziging is aangenomen.

8. Vaststelling jaarverslag 2020

Hierbij legt het Landelijk Bestuur de jaarverslagen van de ChristenUnie en de stichting FICDD (geïntegreerd) ter goedkeuring voor aan het partijcongres. De jaarstukken zijn reeds op 30 juni 2021 ingeleverd bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. Besluit: Het Landelijk Bestuur verzoekt de vergadering de jaarverslagen goed te keuren.

Wieger Kastelein, penningmeester van het Landelijk Bestuur, licht het toe. Er zijn netto 257 leden bijgekomen in 2020. Er is geïnvesteerd in de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Er was een positief resultaat van 3 ton. We willen de komende jaren inzetten op fondsenwerving en de contributie, om de financiële weerbaarheid van de partij te versterken.

Stemming:

Voor: 622

Tegen: 0

Onthouding: 23

Het jaarverslag is vastgesteld.

9. Contributiereglement

Het Landelijk Bestuur vraagt de leden in te stemmen met de gewijzigde contributieregeling, inclusief de aanpassing van de contributietarieven.

- Minimale ophoging van de tarieven: De tarieven zijn in 2018 voor het laatst vastgesteld. Met deze wijziging gaan hoofdleden van €58 naar €60 per jaar met ingang van 1 januari 2022. De tarieven van andere lidmaatschapsvormen bewegen mee. Dat is een stijging van ongeveer 1 procentpunt per jaar en compenseert de gemiddelde prijsstijging voor een deel.
- Korting voor betalen per automatische incasso vervalt: Veel leden van de ChristenUnie betalen per automatische incasso en daar zijn we blij mee. De korting was bedoeld om leden te stimuleren via automatische incasso te betalen. Inmiddels is het percentage leden dat hier gebruik van maakt zo hoog dat de korting niet langer gerechtvaardigd is tegenover leden die op een andere manier contributie afdragen.
- Introductie van contributiedifferentiatie: Hoofdleden hebben de mogelijkheid per ingang van 1 januari 2022 een hoger contributietarief te kiezen. Op deze manier kunnen zij de partij structureel extra ondersteunen, als zij dat willen. Zij kunnen kiezen voor een tarief van €60, €90, of €120 per jaar. Deze keuze is geheel vrijwillig en kan jaarlijks vóór 1 december gewijzigd worden voor het daaropvolgende jaar. Huidige leden die hoofdlid zijn en geen keuze doorgeven voor het jaar 2022 worden automatisch omgezet naar het laagtarief (€60 per jaar). De rechten en plichten van leden blijven gelijk, ongeacht lidmaatschapsvorm of tarief.

Wieger Kastelein licht toe: We willen investeren in langere termijn, bijvoorbeeld het scouten van talent, de Provinciale Unies en lokale afdelingen, permanente campagne en het partijbureau. Hier is meer geld voor nodig. We willen aan de andere kant dat het lid-zijn betaalbaar blijft. We stellen een lichte verhoging van de contributie voor, maar ook de mogelijkheid om een hoger tarief te betalen. Elk hoofdlid krijgt daar een brief over.

Stemming:

Voor: 627

Tegen: 29

Onthouding: 27

Dit voorstel is aangenomen.

Toelichting Mirjam Bikker over corona

Tweede Kamerlid Mirjam Bikker is woordvoerder op het onderwerp Corona. Ze heeft zorgen over de druk op de zorg. Er zijn maatregelen nodig, maar de samenleving is er klaar mee. Ze bedankt iedereen die steun stuurt en voor de fractie bidt. Het is telkens een afweging, de besmettingen lopen op, dus we komen er niet met de gemakkelijke basismaatregelen zoals mondkapjes en ventileren. We moeten meer doen om kwetsbaren te beschermen, zoals contacten beperken. Vaccinatie vindt ze een groot geschenk, maar ze wil dat mensen die keuze in vrijheid kunnen maken en ze wil geen groepen uitsluiten. Het is een politieke zoektocht, hoe komen we hier als samenleving samen doorheen? Er is discussie over 2G, is dit de goede weg? Wij stellen 1G voor. Het OMT (Outbreak Management Team) gaat dit voorstel mede bekijken. In onze achterban

is veel betrokkenheid, en alles wat er in de samenleving leeft speelt ook in onze achterban. Wij willen dat mensen deel kunnen nemen aan de samenleving, we ontkomen er niet aan dat mensen vaker moeten testen. Laten we proberen elkaar te begrijpen ook als we er anders over denken. Als we in gesprek blijven lukt dat meestal wel.

10. Terugkoppeling aangenomen moties

Dit stuk met een overzicht van acties naar aanleiding van moties op vorige congressen is bekendgemaakt via de congrespagina op de website. Ankie van Tatenhove: We kregen de vraag om zo'n stuk te maken en de leden te informeren hoe er met moties wordt omgegaan. Dit gaat het Landelijk Bestuur jaarlijks doen.

11. Behandeling ingediende moties en amendementen

Motie 1: Onderzoek naar besluitvorming bij het weghalen van kinderen bij hun ouders door het Jeugdzorgstelsel.

Ingediend door 19 leden, waaronder Schutte, Meerdink, Van Heezik, Fransen-Rebel, Den Hertog, Plevier, Mack-van Bellen, Nederstigt, Hofman, Tolboom, Van Duin, Barnhoorn.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit:

- Het verzoek dat de fractie aandringt op het aanstellen van een soortgelijke commissie als de Commissie De Winter om ook voor het traject dat leidt tot het weghalen van kinderen bij hun ouders het functioneren van het jeugdzorgstelsel te onderzoeken.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Het Landelijk Bestuur heeft met sympathie kennisgenomen van de motie. Er zijn nog de nodige punten die verbeterd kunnen worden gelet op de huidige ervaringen. Het gaat dan specifiek om de jeugdbeschermingsketen. Er wordt hard gewerkt aan verbeteringen in deze keten. Maar daarbij moet geleerd worden uit het verleden. Wij zijn er voorstander van dat de aanwezige punten zo snel als mogelijk weggenomen worden. Een commissie heeft het in zich dat dit nog de nodige tijd kan duren. Wij zien liever dat er direct gestart wordt met verbeteren en willen dat hier landelijk vol op in gezet wordt. Ons advies is daarom negatief over de motie in deze vorm.

Willem Schutte licht toe: Er zijn twee werkelijkheden, die van de overheid en die van de ouders. Kinderen worden weggehaald op basis van verkeerde inhoud van dossiers of op basis van fouten. De overheid denkt dat er wat geld nodig is en dat het dan klaar is. Controle van de rechters is een wassen neus geworden. Er is een onderzoek nodig.

Ankie van Tatenhove: Het Landelijk Bestuur ontraadt de motie, niet omdat er geen problemen in de jeugdzorg zijn, er wordt hard gewerkt aan verbetering en willen niet dat de energie daarvan wordt onttrokken door een onderzoek.

Willem Schutte: Er is al van alles gedaan in de afgelopen jaren, maar er is een juiste analyse van het probleem nodig, daar is onderzoek voor nodig.

Stemming motie 1:

Voor: 214

Tegen: 430

Onthouding: 62

De motie is verworpen.

Motie 2: Verbeteren toezicht van Inspectie Jeugdzorg op jeugdzorginstellingen

Ingediend door 10 leden, waaronder Schutte, Meerdink, Plevier, Mack van Bellen, Van Duin, Hofman, Nederstigt.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021, partijcongres spreekt uit dat:

- De onafhankelijke rol van de Inspectie Jeugdzorg vereist dat zij zelf actief optreedt tegen dergelijk geweld inclusief het eventueel opleggen van sancties. Als ze hierin blijft tekortschieten moeten mensen hiervoor persoonlijk verantwoordelijk worden gehouden.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Wij zijn van mening dat we een proactief, sterk en onafhankelijk toezicht nodig hebben. Voor een goede uitvoering is dit essentieel. Het persoonlijk aanspreken van medewerkers van de inspectie en hen ter verantwoording roepen als zij falen in de uitvoering van hun werk zien wij als een taak van de Inspectie. Mocht deze taak op enig moment niet goed uitgevoerd worden, dan zullen wij hierop de verantwoordelijk bewindspersoon – zoals dit in ons land is geregeld – ter verantwoording roepen. Gelet op deze werkwijze kunnen wij niet positief adviseren over deze motie.

Willem Schutte: Het Landelijk Bestuur zegt dat de minister moet ingrijpen. Was het maar zo'n feest. Er zijn veel misstanden in de jeugdzorg. Er komen steeds verbeterplannen maar de inspectie grijpt nooit in. We moeten zeggen: het is genoeg.

Ankie van Tatenhove: Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie. Uiteraard willen we geen misstanden in instellingen, maar dit is een taak van de inspectie, en als er misstanden zijn bij de inspectie zullen we de minister erop aanspreken, dat is de weg.

Willem Schutte: Hebben we iets geleerd van de toeslagenaffaire? We moeten iets doen als we kwaad zien.

Stemming over motie 2:

Voor: 232

Tegen: 398

Onthouding: 69

De motie is verworpen.

Motie 3: Terugplaatsing kinderen bij gezinnen die slachtoffer zijn van de kinderopvangtoeslagaffaire

Ingediend door 16 leden, waaronder Schutte, Schutte-Meerdink, Nederstigt, Plevier, Mack-van Bellen, Franssen-Rebel, Barnhoorn, Hofman, Van Heezik, Pieper, Tolboom, Van Duin.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 verzoekt het Landelijk Bestuur:

- Er bij de fractie op aan te dringen dat deze zich ervoor inzet dat deze kinderen zo spoedig als praktisch mogelijk is weer terug worden gegeven aan hun gezinnen. Hierbij moet de overheid zich inspannen om zo nodig deze gezinnen te begeleiden en te ondersteunen.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Het staat buiten kijf dat ouders en kinderen ongekend onrecht is aangedaan in het toeslagendrama. Dit heeft geleid tot financiële problemen, emotionele schade, en soms zelfs tot verscheurde gezinnen. Als daarbij ook nog sprake is van uithuisplaatsing van kinderen, is het leed haast niet te bevatten. Het nieuws dat meer dan 1100 kinderen van

slachtoffers van de toeslagenaffaire uit huis zijn geplaatst, is dan ook diep verontrustend. De ChristenUnie heeft in de Tweede Kamer direct vragen gesteld aan het kabinet, om een heel precieze analyse te maken van wat hier is gebeurd en wat de rol van de overheid hierbij was. Alles moet op alles gezet worden om de betrokken gezinnen waar mogelijk te herenigen. In die zin steunen we van harte de geest van de motie. Het is wel van belang om nuance te betrachten. Er speelt vaak erg veel bij gezinnen waar kinderen uit huis geplaatst worden. Het is dan ook te simpel om te zeggen dat alle betrokken kinderen zonder meer teruggeplaatst moeten worden in het gezin van herkomst. Dat doet geen recht aan de complexiteit van alle individuele gevallen en het scheidt onrealistische verwachtingen. Bovendien kan de overheid een dergelijke beslissing niet zonder tussenkomst van een rechter maken die daarbij ook het belang van het kind zal meewegen in de uiteindelijke beslissing. Daarom ontraden we de motie in deze vorm.

Willem Schutte: De ouders zijn niet het probleem, maar de overheid. We moeten deze kinderen terugbrengen naar de ouders.

Ankie van Tatenhove: We vinden het onrecht ook vreselijk, maar de motie dat alle kinderen terug kunnen is te stellig, er speelt in verschillende gezinnen meer dan alleen de financiële problemen. Dit moet zorgvuldig gebeuren en door een rechter worden getoetst.

Willem Schutte: We moeten luisteren naar de roep van deze ouders, en het niet overlaten aan een systeem dat niet goed werkt.

Ankie van Tatenhove: Er moet aandacht zijn voor deze gezinnen en dat heeft onze TK-fractie ook. De motie in deze vorm is te stellig.

Stemming motie 3:

Voor: 142

Tegen: 511

Onthouding: 58

De motie is verworpen.

Motie 4: Raisi moet worden berecht door het Internationaal Strafhof

Ingediend door de leden Welleweerd, De Jong, Post, Dorland, Oosterhuis, Kamps, Jansen, Ter Horst, De Leeuw, Prins.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit dat:

- Het gewenst is, dat ook Nederland druk zet op de EU en de VN, om Raisi te laten terechtstaan in het ICC wegens zijn misdaden tegen de menselijkheid.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Het Landelijk Bestuur ondersteunt de geest van de motie. Vermeende misdadigers moeten strafrechtelijk vervolgd worden. Het internationaal recht is hiervoor de geëigende weg. We willen immers in internationale context oog hebben voor mensen en gemeenschappen in een kwetsbare of minderheidspositie en onrecht tegengaan. We volgen hierbij onze beginselverklaring. Het partijcongres kan echter niet besluiten om als Nederland druk te zetten op de EU en de VN. Dit is niet aan het congres maar aan onze regering. Om die reden ontraden wij de motie.

Bep Welleweerd: Ik dien het in uit solidariteit met het Iraanse volk, de TK-fractie zou dit probleem moeten aanstippen bij het kabinet, deze massamoordenaar moet niet ongestraft blijven.

+ Geef geloof een stem

Ankie van Tatenhove: De geest van de motie herkennen we, maar we willen niet focussen op één misdadiger, het is niet aan het congres om wie dan ook onder druk te zetten.

Bep Welleweerd: Er zijn 30.000 families beroofd van hun geliefde en zij weten niet waar ze begraven liggen.

Ankie van Tatenhove: De regering kan hier iets aan doen, daar kunnen we als congres geen druk op uitoefenen.

Stemming motie 4:

Voor: 188

Tegen: 410

Onthouding: 99

De motie is verworpen.

Motie 5: Kabinetsdeelname niet wenselijk bij uitbreiding Coronatoegangsbewijs of specifieke maatregelen voor ongevaccineerden

Ingediend door 13 leden, waaronder Kuiterman, Nijburg, Meedendorp, Korenberg, Sluiter, Duinhof, Post, Van der Kolk, Van Keulen.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021, spreekt uit dat:

- het niet wenselijk is dat de ChristenUnie aan een kabinet zal deelnemen waarin uitbreiding van het verplichte coronatoegangsbewijs, dan wel het instellen van maatregelen die enkel ongevaccineerden treffen een serieuze optie is;

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

We begrijpen de geschetste problematiek en de dilemma's die er bestaan rondom de uitbreiding van het coronatoegangsbewijs. We vinden het alleen niet gewenst om tijdens een partijcongres één specifiek punt mee te geven in het kader van de coalitieonderhandelingen. We willen vertrouwen op de inzet en wijsheid van de door ons gekozen vertegenwoordigers om te kiezen voor een evenwichtig onderhandelingspakket. We verwachten daarbij dat de ChristenUnie-fractie – net als na de vorige coalitieonderhandelingen – transparant is over de inzet, over de successen die te vieren zijn en de zaken die (nog) niet bereikt konden worden. Dat gaat over het hele programma en niet alleen over deze motie. Het bestuur heeft hier alle vertrouwen in. Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Indiener Matthias Kuiterman: We maken ons zorgen over 2G en het CTB. Het standpunt van de CU is te vrijblijvend, we moeten een harde lijn trekken. Deze motie is een stevig mandaat voor de TK-fractie daarvoor.

Ankie van Tatenhove: Wij omarmen de waarde dat vaccinatie vrijwillig moet zijn en we willen geen tweedeling, we zoeken naar de juiste maatregelen. De TK-fractie is daar goed mee bezig en we vertrouwen de fractie dat ze een zorgvuldige weging maken. Er komen ook bezwaren via mail binnen en dat nemen ze ook mee.

Frank Visser, inspreker: We willen geen dwang en drang en dat krijg je wel met 2G. We willen geen polarisatie, hier moet je een streep trekken, steun deze motie zodat het helder is dat de ChristenUnie niet aan 2G mee doet.

Arie de Niet, inspreker leest de inspreektekst voor van Karin Suijkerbuijk: Met 2G en het CTB is er een inperking van vrijheden van en een vingerwijzing naar ongevaccineerden. We horen niet aan de formatie-tafel te zitten en laten ons niet leiden door angst en het uitsluiten van mensen. Deelname aan coalitie heeft een te hoge prijs.

+ Geef geloof een stem

Arie leest ook de tekst voor van Ben Bloem: Vaak zegt het Landelijk Bestuur dat ze geen specifiek punt willen meegeven aan de formatie-teams en vertrouwen hebben. Maar de ene meloen is de andere niet. Het recht om jezelf wel of niet te vaccineren is een belangrijk onderwerp, net als abortus en voltooid leven. De ChristenUnie kan niet deel uitmaken van een kabinet als we met 2G doorgaan. We willen dit als leden onderstrepen richting de onderhandelaars.

Arie de Niet: met 2G gaan we een principiële grens over. Nu gaat het alleen nog over uitgaan, maar dat kan later worden uitgebreid. Als we de vaccinatiegraad omhoog willen moeten we hen niet uitsluiten, maar opzoeken. Neem maatregelen zoals het 1G voorstel.

Tjalling Vonk, inspreker: In sommige wijken in Rotterdam is de vaccinatiegraad heel erg laag. Deze groep ervaart afstand van de samenleving, en wij willen die kloof verkleinen. Doe het ons niet aan dat we straks campagne moeten voeren onder de vlag van een partij die die kloof verbreedt. De motie is een steun in de rug tijdens de onderhandelingen.

Ankie van Tatenhove: We horen de zorgen over tweedeling in de samenleving. U zegt: het is een steun in de rug geen motie van wantrouwen. Laten we geen motie daarover indienen, de TK-fractie wil ook geen mensen uitsluiten maar we moeten het goed wegen. De motie wordt ontraden omdat hij heel stellig is.

Matthias Kuiterman: Wij hebben vertrouwen in de TK-fractie, maar als we in het kabinet komen zijn we verantwoordelijk voor het beleid. Ik wens de fractie wijsheid.

Stemming over motie 5:

Voor: 328

Tegen: 352

Onthouding: 75

De motie is verworpen. Ankie van Tatenhove: De boodschap is helder voor de TK-fractie.

Motie 6: Niet instemmen met uitbreiding CTB of regels voor ongevaccineerden

Ingediend door 11 leden, waaronder Korenberg, Kuiterman, Post, Morsi, Visser, Van der Kolk, Van Keulen, Rots.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit dat:

- de ChristenUnie haar eigen koers gericht op eenheid en solidariteit in de samenleving vasthoudt en niet instemt met uitbreiding van het verplichte coronatoegangsbewijs, dan wel met het instellen van maatregelen die enkel ongevaccineerden treffen;

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Het Landelijk Bestuur begrijpt de gevoelens van de indieners. Eenheid en solidariteit in de samenleving zijn voor ons belangrijke waarden waaraan we willen vasthouden. Ook wordt het uitgangspunt gedeeld dat vaccinatie een vrijwillige keuze is en dat vormen van drang en/of dwang niet wenselijk zijn. Wij vinden het met de huidige stand van zaken echter te ver gaan om nu een scherpe rode lijn te trekken over een coronatoegangsbewijs. Steeds zullen we in alle wijsheid moeten afwegen wat de gewenste aanpak is. Hoewel we een brede toepassing van het coronatoegangsbewijs niet wenselijk vinden, moet dit altijd worden afgewogen tegen de gezondheidssituatie in ons land. We denken dan aan de druk op de gezondheidszorg, de effecten van de uitgestelde behandelingen en de beschikbaarheid van zorgpersoneel. Om die reden ontraden wij deze motie.

+ Geef geloof een stem

Christi Korenberg: We moeten een grens trekken, we willen geen drang of dwang. 2G of uitbreiding van het CTB op de werkvloer willen we niet. De integriteit van ons lichaam is een belangrijk punt voor de CU.

Ankie van Tatenhove: We herkennen die waarde, daar staat de fractie ook voor. Toch ontraden we de motie, we moeten de proportionaliteit beschouwen met de pieken en dalen in de coronacrisis. We willen ruimte houden om mee te bewegen.

Wietse de Boer, inspreker: Invoering van 2G gaat de tweedeling doen toenemen. Wat betekent ons principe als de TK-fractie bij stemmingen de deur nog steeds openhoudt voor een ontwrichtend beleid. Heeft de fractie door hoe wankel het vertrouwen is in de samenleving en hoe zwaar dit weegt voor mensen met gewetensbezwaren?

Meindert Bakker, inspreker: Invoering van 2G zal desastreus zijn voor de sociale cohesie in gebieden waar de vaccinatiegraad laag is. Het zal de onrust aanwakkeren. Vandaag vraag ik vast te houden aan een duidelijke grens.

Arie de Niet, inspreker: Leest de tekst voor van Karin Suijkerbuijk: De CU heeft ervoor gezorgd met een amendement dat in de wet wordt opgenomen dat niet-essentiële winkels op een andere manier de veiligheid kunnen garanderen van hun klanten zoals de 1.5 meter. Wij horen nee te zeggen tegen uitbreiding van het CTB, dat is in lijn met onze standpunten.

Christi Korenberg: Ik begrijp dat we adaptief moeten werken en ik wil ook mijn steun uitspreken voor de fractie, maar we moeten ook zeggen: Hier is onze grens. De motie kan daarbij helpen.

Ankie van Tatenhove: Wij herkennen dat onze fractie zich inzet voor voorkomen van tweedeling en kiest daarbij voor adaptief beleid, het gaat nu te ver om een grens te trekken omdat de situatie fluctueert.

Stemming over motie 6:

Voor: 391

Tegen: 300

Onthouding: 68

De motie is aangenomen. Ankie van Tatenhove: dat is een duidelijk signaal naar de fractie vanuit het congres.

Motie 7: Bestuurscultuur

Ingediend door de leden Setz, Pruijscher, Huttinga, Bosch, Supheert, Hart, Bent, Weening, HeijsEisses, Staal, Medemblik, Jongman, Van den Berg, Steenberg, Van Dijken, Post, Folkers, Kumar, Morsi, Pronk.

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 verzoekt het Landelijk Bestuur:

- om extra aandacht te besteden aan dit thema, al dan niet via het opleidingscentrum en in samenwerking met het Wetenschappelijk Instituut en/of de Bestuurdersvereniging, waarbij speciaal wordt ingegaan op de volgende punten:
  - o de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, beginselen van de rechtsstaat, het functioneren binnen een coalitie;
  - o barmhartigheid, bescheidenheid en bedachtzaamheid in onze rol binnen de overheid en in de samenleving.

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

We onderschrijven de aandacht vanuit de leden voor het vraagstuk van de bestuurscultuur en het blijven borgen van de beginselen van de rechtsstaat. Wat nodig is, is bezinning op de vraag wat voor een samenleving wij willen zijn en wat voor een overheid wij willen. Voor goed overheidshandelen zijn verschillende waarden van belang. In de bestrijding van fraude in het toeslagensysteem heeft bijvoorbeeld het tegengaan van misbruik of risico daarop te veel centraal gestaan. Anderen waarden zijn niet minder belangrijk voor de overheid. We denken dan bijvoorbeeld aan dienstbaarheid, barmhartigheid en maatwerk. Voor die waarden willen we meer aandacht vragen in het publieke en het politieke debat. Zo heeft het Wetenschappelijk Instituut een boek in voorbereiding, geplande publicatiemoment medio 2022, waarin dat verder uitgewerkt wordt. Ook zijn er diverse andere acties die lopen op lokaal niveau met inzet van onze Bestuurdersvereniging en het Opleidingscentrum. In het afgelopen jaar is er op diverse momenten ruimte gegeven voor het gesprek over dit thema. Het onderwerp is deels aan bod gekomen op het najaarscongres van de Bestuurdersvereniging met als titel 'Maatwerkrevolutie', het heeft een plek gekregen in cursussen van het opleidingscentrum en daarnaast is er ook een thematische bijeenkomst geweest over 'macht en tegenmacht'. Dit neemt niet weg dat we nog lang niet klaar zijn met dit onderwerp. Cultuurveranderingen zijn de aller moeilijkste veranderingen om tot stand te brengen. Via de Bestuurdersvereniging willen we aanbieden om het thema bestuurscultuur een prominente plek te geven op het Bestuurderscongres 2022. Een natuurlijk bezinningsmoment voor ChristenUniepolitici, waar we de tijd en ruimte hebben om met elkaar dit thema in de diepte te verkennen, dilemma's bloot te leggen en in kwetsbaarheid te reflecteren op ons eigen handelen. Daarbij zullen we ook gebruik maken van de expertise van het Opleidingscentrum en het Wetenschappelijk Instituut. Ten slotte willen we in onze cursussen ook de komende jaren aandacht besteden aan dit onderwerp. We denken dan vooral aan de training "warmlopen voor de gemeenteraad". Daarbij staan we stil bij de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en de wijze waarop een volksvertegenwoordiger met coalitievorming en standpuntbepaling kan omgaan. Bovendien willen we voor dit onderwerp een extra accent zetten in onze leiderschapsconferenties. Het Landelijk Bestuur adviseert deze motie over te nemen.

Roy Pruisscher: We hebben een geloofwaardige overheid nodig, alle leden en bestuurders kunnen daaraan bijdragen.

Ankie van Tatenhove: Daar kunnen we ons helemaal in vinden.

Henrike Nijman: Namens Henry Jansen: Er is steeds meer verruwing in de omgang onder politici, we vechten voor beschaving.

Stemming over motie 7:

Voor: 656

Tegen: 7

Onthouding: 7

De motie is aangenomen.

Motie 8: Collectieve erkenning voor de Indische, Molukse en Papua gemeenschap
Ingediend door 12 leden, waaronder Vogel-Bwefar, Van Oerthel, Bruinink-Van der Velden

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit dat:

- De ChristenUnie en Staatssecretaris Paul Blokhuis de Papua gemeenschap meeneemt in de collectieve erkenning en dat de naam gewijzigd wordt.

En verzoekt het Landelijk Bestuur:

- Om bij de landelijke CU-vertegenwoordigers die de bevoegdheid hebben om dit wetsvoorstel van naam te laten veranderen en zo de Papua gemeenschap ook toegang te verlenen tot deze subsidie. Indien deze verantwoordelijkheid niet ligt bij de CU-vertegenwoordigers dan is de taak om dit neer te leggen bij degenen die hiervoor wel verantwoordelijk zijn. Zodat alle bevolkingsgroepen/gemeenschappen die gerekend worden tot de Indische gemeenschap in Nederland inbegrepen zijn en dezelfde rechten hebben.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

De indieners hebben gelijk dat bij de term Indisch Nederland ten onrechte vaak niet aan de in Nederland wonende Papua's wordt gedacht. Maar het woord Indisch is wél inclusief en sluit de Papua's zeker niet uit. Wij ondersteunen de oproep om ook de Papuagemeenschap onderdeel te laten zijn van de genoemde regeling. Het Landelijk Bestuur brengt die opdracht dan ook graag bij de Tweede Kamerfractie onder de aandacht. Daarmee is de motie overbodig en ontraden we die. Maar we zien de motie wél als een herinnering aan deze groep Indische Nederlanders waar we historisch ons mee verbonden voelen. Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Waida Vogel Bwefar: We willen dat de Papua's ook genoemd worden in deze regeling. De gemiddelde Nederlander weet niets van de situatie van de Papua's. Er is veel misgegaan in de overdracht van de kolonie in 1962. Nederlanders weten ook niks over het frauduleuze referendum in 1969 en het lot van de Papua's onder Indonesië anno nu. En het kabinet zwijgt.

Ankie van Tatenhove: We gaan dit bij de TK-fractie aanhangig maken en daarmee wordt de motie overbodig.

Stemming over motie 8:

Voor: 412

Tegen: 175

Onthouding: 73

De motie is aangenomen.

Motie 9: Samen recht doen voor West Papua

Ingediend door 14 leden, waaronder Vogel-Bwefar, Van Oerthel, Bruinink-Van der Velden

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit dat:

- Het CU aanspoort zich uit te spreken tegen de mensenrechtenschendingen op Papua
- Het CU aanspoort mensenrechtenschendingen op Papua niet af te doen als interne aangelegenheid van Indonesië
- Het de onderhandelaars van CU aanspoort het verzet tegen de mensenrechtenschendingen op Papua bij regeringsdeelname in het coalitieakkoord te laten opnemen
- Het de onderhandelaars van CU aanspoort in de onderhandelingen over deelname aan een mogelijke nieuwe regeringscoalitie dat de resultaten uit het onderzoek door Dr. P.J. Drooglever: 'Een daad van vrije keuze' worden behandeld door het kabinet.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

We zijn net als de indieners van de motie tegen de mensenrechtenschendingen op Papua en willen deze voorkomen. We ondersteunen hiermee de geest van de motie. In onze gesprekken met de ChristenUnie-fractie willen we dit aan de orde stellen en voor

de situatie van de Papua's extra aandacht vragen. Daarbij gaan we uit van de soevereine en territoriale integriteit van Indonesië binnen de huidige grenzen inclusief Papua. We vinden het niet gewenst om tijdens een partijcongres één specifiek punt mee te geven in het kader van de coalitieonderhandelingen. We willen vertrouwen op de inzet en wijsheid van de door ons gekozen vertegenwoordigers om te kiezen voor een evenwichtig onderhandelingspakket. We verwachten daarbij dat de ChristenUnie-fractie – net als na de vorige coalitieonderhandelingen – transparant is over de inzet, over de successen die te vieren zijn en de zaken die (nog) niet bereikt konden worden. Dat gaat over het hele programma en niet alleen over deze motie. Het bestuur heeft hier alle vertrouwen in. Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Waida Vogel Bwefar: In 2000 gaf de minister opdracht onderzoek te doen naar het referendum van 1969. Er is niks gedaan met de uitkomsten van dit onderzoek. Vorig jaar heeft het congres een motie aangenomen om de TK-fractie op te roepen dit op de agenda te krijgen. Nu zitten we in formatieonderhandelingen en ik vraag dat dit wordt meegenomen.

Ankie van Tatenhove: Het LB vindt dat we geen specifieke punten mee moeten geven aan de onderhandelaars, de TK-fractie heeft hier aandacht voor.

Waida Vogel Bwefar: We vragen een aansporing het mee te nemen. We moeten ook opkomen voor West Papua.

Ankie van Tatenhove: We doen nooit een oproep voor een specifiek punt voor de onderhandelingen, maar vragen de fractie daar waar het kan aandacht te hebben voor deze situatie.

Stemming over motie 9:

Voor: 306

Tegen: 252

Onthouding: 114

De motie is aangenomen.

Motie 10: De Klimaatcrisis is een acute crisis

Ingediend door Perspectief

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit dat:

- Het klimaatvraagstuk de status van acute crisis heeft bereikt en aangepakt moet worden via expliciet crisisbeleid,
- Zij het model van de Nederlandse Klimaatmissie, zoals voorgesteld door Perspectief, elf andere jongerenorganisaties en Stichting Urgenda, omarmt als inspiratie voor dit te vormen crisisbeleid;

Preadvies Landelijk Bestuur – Overnemen

Wij delen het gevoel van urgentie. Wij zien klimaat ook als een acute crisis; er is tijdig en meer actie nodig op klimaatgebied. Daarnaast zullen wij de Nederlandse Klimaatmissie zeker als inspiratie gebruiken. Wij delen bijvoorbeeld de notie van een soort wetenschappelijk instituut, onafhankelijk van de politiek, voor het aanjagen van innovatie, zeer. We zijn voorstander van een "expliciet crisisbeleid" en willen dit doen via een bestendig beleid. Daarbij moeten we zoeken naar manieren van financiering die passen bij de urgentie én flexibiliteit die de klimaattransitie vraagt. We willen hier volop op inzetten. We delen de notie dat er op zeer korte termijn grote beslissingen genomen moeten worden, omdat de uitvoering ervan anders niet meer op tijd komt om de doelen van 2030 te halen. Het Landelijk Bestuur adviseert deze motie over te nemen.

+ Geef geloof een stem

Tim Kuijsten: We zien dat er in corona crisisbesluiten worden genomen en dat is anders dan gewoon beleid. We hebben voor het klimaat ook crisisaanpak nodig.

Ankie van Tatenhove: We zien het ook als een urgente crisis, we moeten meteen aan de slag.

Stemming over motie 10:

Voor: 625

Tegen: 60

Onthouding: 10

De motie is aangenomen.

Motie 11: Ga in 10 jaar naar 0% uitstoot

Ingediend door Perspectief

Het Partijcongres, in vergadering bijeen op 20 november 2021 spreekt uit dat:

- Nederland zich in dient te spannen voor een klimaattransitie die al na tien jaar een klimaatneutrale industrie oplevert,
- Zij voorstander is van het soort industriepolitiek, inclusief de bijbehorende overheidsinvesteringen, die een dergelijke transitie financieel en technisch in tien jaar mogelijk maken.

Preadvies Landelijk Bestuur – Ontraden

Wij steunen alle mooie innovatieprojecten van Urgenda volledig. Er is gelukkig veel mogelijk. Wij willen extra inzet plegen om sneller naar 0 te gaan. Helaas is de netcapaciteit en andere randvoorwaardelijke infrastructuur gewoonweg niet binnen een paar jaar volledig aangelegd. De bottleneck ligt daar in technisch geschoold personeel en grondstoffen voor de transitie. Er zijn, kort gezegd, niet voldoende mensen om, bijvoorbeeld, alle miljoenen niet-klimaatneutrale huizen in Nederland geïsoleerd en verduurzaamd te krijgen binnen 10 jaar. Ook niet met alleen maar geld, er zijn gewoon te weinig technici opgeleid. Dus een intentie om te streven naar het zo snel mogelijk gaan naar een klimaatneutrale economie, en daarbij maximaal ruimte te geven aan innovatie, kunnen wij zeker steunen. Je vastleggen op een termijn van 10 jaar waarvan je eigenlijk al weet dat dit niet realistisch is, is voor ons niet gewenst. Het Landelijk Bestuur ontraadt deze motie.

Indiener Tim Kuijsten: De argumentatie van het Landelijk Bestuur is dat het niet realistisch is. Bedrijven zeggen dat ze binnen tien jaar kunnen omschakelen als ze genoeg overheidssteun krijgen voor hun investeringen. Als het kan en het moet, dan moeten wij het ook willen.

Ankie van Tatenhove: We delen de ambitie maar willen een realistisch tijdpad.

Tim Kuijsten: De motie gaat niet over de woningvoorraad, maar over de industrie, bedrijven zeggen zelf dat het kan. De materialen zijn voorhanden. We hebben het gezien bij vaccinproductie, als je iets aanjaagt gaat het sneller.

Ankie van Tatenhove: Dat klopt, maar een strikte termijn van 10 jaar is te stellig.

Stemming over motie 11:

Voor: 359

Tegen: 299

Onthouding: 29

De motie is aangenomen.

12. Herbenoeming van bestuursleden Hanneke Palm en Joanne van der Schee

Het Landelijk Bestuur verzoekt het partijcongres in te stemmen met de herbenoeming als bestuurslid van: 1. Hanneke Palm 2. Joanne van der Schee – van de Kamp.

Stemming over Hanneke Palm:

Voor: 622

Tegen: 5

Onthouding: 29

Stemming over Joanne van der Schee:

Voor: 553

Tegen: 34

Onthouding: 31

Beide bestuursleden zijn opnieuw benoemd.

Middagprogramma

Mark de Boer, bestuurslid, opent het middagprogramma met gebed.

1. **Almatine Leene, theologe des Vaderlands en predikant in Hattem**

Samen recht doen. Als ik in de Bijbel over recht lees is het ook confronterend en lastig. Het is niet eenvoudig, we hebben God daarbij nodig. Psalm 82. God staat op in de kring van de 'goden'. Dit zijn misschien de aardse machthebbers (rechters) of goden. Maar er is maar 1 God toch? Er is een geestelijke wereld. Er is daar een oordeel, maar het is onrechtvaardig. God zegt hoe het wel moet. Als je recht wilt doen, moet je het onrecht benoemen. En aan wie er recht moet worden gedaan. Recht doen aan weerlozen en wezen, opkomen voor verdrukten en zwakken en te bevrijden wie weerloos en arm zijn. Recht doen is gericht op de ander. Ieder mens telt, omdat ze naar Gods beeld zijn geschapen. Hoe kun je gericht zijn op de ander? Daarvoor is inzicht nodig, het kennen van God met je verstand en met je hart en de ander als gelijke te erkennen. En begrip, en in het licht wandelen. Gods recht is het licht voor de volken, staat in Jesaja. En onze ogen moeten op God gericht zijn: Verhef U God, spreek recht op aarde.

2. **Tafelgesprek met Harmjan Vedder met als tafelheer Justin de Harder.**

Nico Drost voegt zich digitaal bij het gesprek. Ze praten over het thema Samen recht doen, de slogan voor de Gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Het staat ook als titel op ons beginselprogramma: vrede zoeken, recht doen. Het zit in de genen van onze partij. Samen betekent ook: doe het samen met mensen die hulp nodig hebben, niet zonder hen.

3. **Matthijn Buwalda**

Zingt zijn lied "Zo wil ik leven".

4. **Videoverbinding met Land van Cuijck en Dijk en Waard tijdens hun campagne**

5. **Michiel Grauss, wethouder Rotterdam**

Michiel Grauss is wethouder armoedebestrijding en schulden en vertelt over zijn werk.

6. **Filmpje**

Het nieuwe campagnefilmje over Samen recht doen wordt vertoond.

7. **Videoverbinding met Maastricht en Haarlemmermeer over hun campagne**

8. Woningnood

Eva Kerklaan en Christi Korenberg vertellen over woningnood. Eva Kerklaan houdt een speech namens Perspectief: We verliezen veel jonge stemmers aan D66 en GroenLinks. Het 'Waarom christelijke politiek? is verdwenen? Christelijke politiek is niet veel christelijke woorden of veel bijbelquotes in je campagne. Het gaat erom wat de kern is van de christelijke politiek. Wij zijn altijd een partij geweest voor kwetsbaren, waar recht gedaan werd, zo moet er ook recht gedaan worden aan jongeren, hun toekomstperspectief is heel ver te zoeken. 1 op de 4 jongeren wil liever dood zijn. Prestatiedruk, studieschulden, het beeld dat de aarde geen goede plek meer is om op te wonen. Wij moeten als partij investeren in jongeren. We hebben daarvoor een handreiking voor afdelingen.

9. Videoverbinding met Oldebroek en Utrecht en hun campagne

10. Speech Gert-Jan Segers

"Gisteravond, ik weet niet of u de beelden gezien heeft, zag ik Rotterdam branden. Zag ik protest tegen het coronabeleid van het kabinet. Mensen gingen de straat op en er was een orgie van geweld, zoals burgemeester Aboutaleb dat zei. Het laat iets zien van de spanning die er op de samenleving zit. Het laat iets zien van de heftige emoties waar we nu doorheen gaan. Dit was wel heel extreem en echt afschuwelijk. Je zou er als politieagent maar tegenover staan. Heel veel respect voor die politie. Maar dit is de werkelijkheid waar we nu in staan. Al in een politieke week waarin het ene Kamerlid tegen het andere Kamerlid zei: jouw tijd komt nog wel, er komt een tribunaal, en dan zullen we je te grazen nemen. Dat was de boodschap. Ik vind dat ongelooflijk beklemmend. Maar dat is de politieke werkelijkheid waar we ons nu in bevinden. Ondertussen wordt er onderhandeld. We hebben twee dagen in de Zwaluwenberg gezeten, in Hilversum, daarvoor in Den Haag, en dat is heel intens en heel intensief. Het zijn momenten van spanning. Soms ontspanning, maar alle onderwerpen komen langs. Alles bespreek je, en je weet: het komt er nu op aan.

Toen ik gisteravond zo die week tot me door liet dringen, toen ik zo die week langs liep, moest ik denken aan een prachtige, ontroerende film: Des Hommes et des Dieux. Een Franstalige film. 'Van de mensen en van de goden', dat is de vertaling. Het zoomt in op een klein klooster in Algerije. Tussen de glooiende heuvels van dat prachtige landschap in de jaren '90. Maar het was geen lieflijkedevolle tijd. Het was de tijd van een burgeroorlog. Aan de ene kant stonden de islamisten, aan de andere kant stond het leger, stond de regering. En daar tussenin was dat kleine dorpje en in dat dorpje was al lang deze kloostergemeenschap met negen Franse monniken. Zij leefden daar, zij werkten daar, zij dienden de lokale gemeenschap. Zij werkten op het land, zij verkochten hun producten, zij waren aan het bidden, zij waren aan het lezen in het ritme van het klooster. Dat was hun gemeenschap. Maar het was een gemeenschap die ingeklemd was tussen het geweld van de ene kant en het geweld van de andere kant. En het was in een tijd dat er tienduizenden doden vielen in Algerije. Een ontzettend beklemmende tijd. En er is één beeld in die film, dat je die negen monniken ziet staan in hun kerkje en dat er boven die kerk een helikopter hangt en dat dat geweld even heel dichtbij komt. Dat zij de dreiging voelen. En die negen mannen klampen zich aan elkaar vast, slaan de armen om elkaar heen en wachten zo het gevaar af. De helikopter hangt zo boven die kerk en verdwijnt dan langzaam. Ik vond het een indrukwekkend, ontroerend beeld. Een beeld van een heel kwetsbare gemeenschap. Van een paar mannen, temidden van een samenleving die verscheurd werd door geweld en polarisatie. Een burgeroorlog, veel erger dan hier. Maar misschien merken we er iets van. Maar dan die kleine gemeenschap die zich even aan elkaar vastklampt. In de kerk

van God. En ik dacht, ja, misschien zijn wij dat wel. Een kleine fractie, vijf zetels in de Tweede Kamer, allerlei eenmansfracties, hier en daar een wethouder. Veel wethouders soms, maar ook eenlingen. En soms moet je je even aan elkaar vastklampen in de kerk van God. Om dan vervolgens te blijven waar je bent. De film gaat verder. Er zijn ook mooie, ontroerende scènes. Bijvoorbeeld één scène, dan zit een monnik naast een tienermeisje uit het dorp. En het tienermeisje vertelt tegen die monnik dat ze zo verliefd is. Dan vraagt ze aan de monnik: 'ben jij ook weleens verliefd?' En toen zei hij: 'nou, dat ben ik wel veel geweest, tot die ene grote liefde in mijn leven kwam: dat was God.' Zo delen zij hun leven en zo trekken zij met de lokale bevolking op, op de plek waar ze geroepen zijn, op de plek waar Christus hen geplaatst heeft. Zijn ze trouw aan de lokale gemeenschap, trouw aan hun roeping, trouw aan God. Maar het geweld rukt op, de islamisten staan letterlijk aan de poort. Enorme dreiging. Ze hebben hun eisen. Aan de andere kant komt het leger en ook daar dreigt het geweld. En tussen die twee groepen, die gewelddadige groepen, zit die kleine kwetsbare gemeenschap ingeklemd. En dat is het dan. En dan komt de gouverneur: ik kan jullie vrijheid niet meer garanderen, ik kan jullie veiligheid niet meer garanderen. Jullie moeten gaan. En dan komt de indringende vraag: moeten we gaan of moeten we blijven? Christian de Chergé, dat is de abt, roept de negen broeders bij elkaar. De acht, en hijzelf. En hij vertelt van het risico, hij vertelt van het verhaal waar ze zich in bevinden. En hij vertelt ze van hun roeping en dan vraagt hij: 'moeten we weggaan of moeten we blijven?' Een heel indringende vraag die je misschien zelf ook wel herkent. Moeten we nou altijd verantwoordelijkheid nemen? Moeten we nou altijd op onze plek blijven? Moeten we nu trouw zijn aan een coalitie? Moeten we trouw zijn aan onze politieke roeping? Moeten we trouw zijn aan onze samenleving, aan de lokale gemeenschap, aan onze kerk? Of is het een keer tijd om weg te gaan, om even een beetje rust te hebben, de veiligheid te zoeken? En dat is de vraag die Christian de Chergé stelt aan zijn acht medebroeders: 'moeten we gaan, of moeten we blijven?' De laatste vraag is, en dat is de stemming, willen jullie blijven? Wie is er voor dat we blijven? En dan gaan één voor één de handen omhoog. Totdat alle negen handen omhoog gaan. 'Wij blijven'. En voor zeven van de negen monniken, was dat het doodvonnis. Want later zouden ze worden weggevoerd en zouden ze worden vermoord. En zo dramatisch kan het zijn. Maar zo dramatisch is het hier en nu niet. In ieder geval niet in Nederland, in ieder geval niet bij ons. Soms wordt er heel dramatisch gesproken over de situatie waar we ons nu in bevinden. Maar laten we ook dat een beetje relativiseren. Algerije was vele malen erger. Andere plekken in de wereld zijn vele malen erger. Maar toch die beklemmende vraag: moeten we gaan of moeten we blijven? Ja, dat is wel de vraag van nu. Ik moest denken aan deze film, ik moest denken aan deze kloostergemeenschap, toen ik zo de week de revue liet passeren. En het feit dat deze gemeenschap iedereen wilde dienen, de hele gemeenschap wilde dienen, het hele land wilden dienen. En de islamisten de broeders van de bergen noemden en de militairen de broeders van de vlakke. Dat ze al hun naasten wilden liefhebben. Daar klopt hun hart. En ik moest er toch aan denken toen we heel intensief discussieerden over het coronabeleid. En ook op het congres hebben we nu net intensief gediscussieerd en gestemd ook over moties. 2G, 3G, 1G. En waarom hebben we ons als fractie uitgesproken tegen 2G? Waarom hebben we gezegd dat we dat geen heilzame weg vinden? Dat is omdat dat de polarisatie vergroot, omdat dat een grotere tegenstelling maakt tussen de ene groep en de andere groep. En wat we nu nodig hebben, dat is beleid en dat zijn politieke keuzes die verbinden. Die samenbrengen in plaats van verdelen. En daarom heeft Mirjam Bikker '1G' naast het voorstel van het kabinet gelegd en gezegd: dít zou de weg moeten zijn. Dít doet een beroep op ons allemaal. Want als het spannend is, als de cijfers oplopen, als de IC het niet meer aankan - want laten we dat nooit vergeten: de mensen op de IC lopen op hun laatste benen - dan kunnen we niet alleen maar 'nee' zeggen tegen maatregelen. Dat is te makkelijk, véél te makkelijk,

+ Geef geloof een stem

maar we moeten ons verantwoordelijk opstellen, op zo'n manier dat die samenleving heel blijft en niet in de fik vliegt. En daarom heeft Mirjam dat voorstel neergelegd. Dat als het spannend is, en als er iets gevraagd wordt van mensen, dat het van ons allemaal wordt gevraagd en dat we ons allemaal moeten laten testen. Uit verantwoordelijkheid voor elkaar, uit naastenliefde en uit verantwoordelijkheid voor die mensen op de IC. Maar daar klopt ons hart. We willen heel Nederland dienen. We willen al onze naasten liefhebben. En daar moest ik aan denken toen ik de week liet passeren, toen ik daarover nadacht en nadacht over die monniken in het glooiende, groene Algerijnse landschap. Maar dat hele dramatische moment - moeten we gaan of moeten we blijven? - dat voelt soms ook nu bij ons zo. We zitten middenin de onderhandelingen, op een heel spannend moment. Op een spannend moment dat de politieke polarisatie zo toeneemt, dat de ene partij de andere naar het leven lijkt te staan. Dat geen normaal debat meer mogelijk lijkt in dit land. Dat er geen normaal bestuur meer mogelijk lijkt. Moeten we gaan of moeten we blijven? Ik heb zes maanden lang mijn best gedaan en als fractie hebben we zes maanden lang heel erg duidelijk gemaakt dat we eigenlijk helemaal geen trek hebben in de coalitie. We hebben zes maanden lang ons best gedaan om uit deze onderhandelingen te blijven, en u merkt het - dat is mislukt. Maar waarom is dat? Dat is niet omdat we zo graag regeren. Dat is niet omdat we zo graag op een bepaalde stoel willen zitten. Maar waarom wij blijven, waarom wij trouw blijven aan de mensen die God ons heeft gegeven, trouw blijven aan de plek waar we zijn geplaatst, trouw blijven aan onze roeping, dat is niet omdat we denken dat we het hele land kunnen verlossen of de hele wereld kunnen redden, maar omdat we recht kunnen doen aan die ene. Dat is een jongere die het moet hebben van jeugdzorg. Dat is dat ene gezin dat de eindjes eigenlijk niet meer aan elkaar vastknoopt. Dat zijn jongeren die op zoek zijn naar een betaalbaar huis. Dat is die ene die dakloos is. Dat is die ene prostituee die vastzit in dwang en uitbuiting, die we zo graag de vrijheid weer willen geven, zo graag haar waardigheid weer willen teruggeven. Dat is waarom wij het doen. Voor die ene.

En daarom blijven we, daarom knokken we, daarom onderhandelen we, en daarom gaan we campagne voeren. Voor die ene. Om samen, met al die mensen op al die plekken, als navolgers van Jezus, recht te doen aan die ene die voor ons staat. Daarom gaan we niet weg, daarom blijven we. Of de onderhandelingen lukken, ik weet het oprecht nog steeds niet. We zijn nog niet het moment gepasseerd dat dat duidelijk is. Maar ik doe het, ik praat en ik maak soms ruzie, omdat ik het voor die ene wil doen. Dat is onze hartenklop. Dat is de hartenklop van Michiel Grauss in Rotterdam. Dat is de hartenklop in Hellendoorn. Dat is de hartenklop in Fryslân, in Groningen, in Maastricht. Al die plekken waar christenen opstaan en het voor die ene doen. En we gaan het doen. Wij willen trouw zijn aan de mensen en aan God. Wij willen het doen voor die ene. En we doen dat in een heel spannend klimaat, in een heel gepolariseerd land, maar we doen dat niet met de moed van de wanhoop, maar met de moed van de hoop.

11. Afsluiting

Mark de Boer sluit het congres af met gebed.

Er is op YouTube nog een gesprek met Mirjam Bikker over corona.